

СПРАВА «ФЕДОРЧЕНКО ТА ЛОЗЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF FEDORCHENKO AND LOZENKO v. UKRAINE)

(Заява № 387/03)

Стислий виклад остаточного рішення від 20 вересня 2012 року

28 жовтня 2001 року будинок, в якому проживав заявник, Федорченко Ю.І., із родиною, які є особами ромської національності, було підпалено. Внаслідок підпалу постраждало шестеро родичів заявника, четверо з яких померли, в тому числі малолітні діти.

Як стверджував заявник підпал було здійснено майором міліції І. та двома іншими особами. Крім того, заявник стверджував, що майор міліції І. неодноразово вимагав у нього та членів його родини хабарі та погрожував підпалити будинок, оскільки вважав, що родина заявника здійснює торгівлю наркотичними засобами.

За фактами вбивства та підпалу прокуратурою Кременчуцького району Полтавської області та прокуратурою Полтавської області було порушено кримінальні справи. У зв'язку з твердженнями заявника про причетність майора міліції І. до вказаних подій, УМВС України в Полтавській області було проведено службову перевірку, результати якої не підтвердили ці доводи.

14 листопада 2001 року у вчиненні умисного вбивства та умисного знищення чужого майна шляхом підпалу було пред'явлено обвинувачення пану Н. Крім того, було порушено кримінальні справи щонайменше проти шести осіб у зв'язку з трьома епізодами підпалу, що мали місце 28 жовтня 2001 року. У квітні 2002 року матеріали кримінальної справи щодо шести осіб були виділені в окреме провадження у зв'язку з розшуком цих осіб і у подальшому зупинені.

11 грудня 2002 року апеляційний суд Полтавської області повернув кримінальну справу щодо пана Н. до прокуратури Полтавської області на додаткове розслідування у зв'язку з численними недоліками досудового слідства, вказавши, які процесуальні дії мають бути вчинені, зокрема для встановлення причетності майора міліції І. до подій. У цій ухвалі також зазначалось, що певна особа планувала знищити три будинки, в яких проживали сім'ї ромської національності, шляхом підпалу. Як стверджували заявники, під час судового засідання один з обвинувачених виголошував расистські виловлювання.

16 червня 2003 року прокуратура м. Кременчука відмовила в порушенні кримінальної справи щодо майора міліції І., зазначивши, без жодної деталізації, що в результаті проведеної додаткової перевірки було встановлено, що майор міліції І. не був причетний до підпалу будинку заявника.

22 червня 2005 року кримінальну справу щодо пана Н. було закрито у зв'язку з його смертю.

4 грудня 2008 року прокуратура Кременчуцького району скасувала постанову про зупинення провадження у справі щодо шести осіб у зв'язку з їх розшуком. На час

постановлення рішення Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) інформація про подальше провадження у цій справі була відсутня.

До Європейського суду заявники скаржились за такими статтями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція): ст. 2 – на те, що їхні родичі загинули внаслідок підпалу будинку, який мав місце за безпосередньої причетності майора міліції І., та що державними органами не було проведено ретельного та ефективного розслідування щодо цього; ст. 14 у поєднанні зі ст. 2 Конвенції в її процесуальному аспекті – на расистські мотиви вчиненого злочину. Заявники також скаржились за іншими статтями Конвенції

Порушення процесуального аспекту ст. 2 Конвенції було констатовано у зв'язку з тим, що розслідування обставин загибелі родичів заявників було неефективним, оскільки:

- з матеріалів, наданих Урядом, не зрозуміло, які саме слідчі дії були проведені в ході розслідування справи та чи було виконано вказівки апеляційного суду Полтавської області при поверненні справи на додаткове розслідування;
- з 2004 року жодного з шести підозрюваних у причетності до підпалу не було розшукано, і немає жодних доказів того, що з цією метою були вжиті будь-які заходи;
- при встановленні причетності майора міліції І. до подій органи прокуратури просто посилались на висновки службової перевірки, а стосовно зазначеної в постанові від 16 червня 2003 року додаткової перевірки не було наведено жодних деталей щодо того, що саме було зроблено.

Відсутність порушення матеріального аспекту ст. 2 Конвенції було констатовано у зв'язку з неможливістю встановити «поза розумним сумнівом» причетність майора міліції І. до підпалу будинку, що спричинив загибель родичів заявників, оскільки наявних у Європейського суду доказів щодо цього недостатньо, а ефективного розслідування відповідних подій на національному рівні проведено не було.

Порушення ст. 14 у поєднанні з ст. 2 Конвенції в її процесуальному аспекті було констатовано Європейським судом у зв'язку з непроведенням державними органами розслідування можливих расистських мотивів вчиненого щодо родини заявників злочину.

Розглянувши справу, Європейський суд одногосно:

- «1. *Оголошує* заяву прийнятною.
2. *Постановляє*, що було порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції.
3. *Постановляє*, що не було порушення матеріального аспекту статті 2 Конвенції.
4. *Постановляє*, що було порушення статті 14 у поєднанні з статтею 2 Конвенції в її процесуальному аспекті.
5. *Постановляє*, що немає необхідності окремо розглядати решту скарг у заяві.
6. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити заявниці 20 000 (двадцять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди разом з будь-якими податками, які можуть нараховуватись; ця сума має бути конвертована в українські гривні за курсом на день здійснення платежу;

(b) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного

відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має виплатити на банківський рахунок Європейського центру з прав циган, що представляв інтереси заявників в ході провадження в Суді, 8 000 (вісім тисяч) євро відшкодування судових витрат разом з будь-якими податками, які можуть нараховуватись заявникам;

(с) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на цю суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

7. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.»